

ΙΖΑΜΠΕΛ
ΑΛΙΕΝΤΕ

ΠΕΡΑ
ΑΠ' ΤΟΝ
ΧΕΙΜΩΝΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: MÁS ALLÁ DEL INVIERNO
Από τις Εκδόσεις Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U.,
Βαρκελώνη 2017

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πέρα απ' τον χειμώνα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Isabel Allende
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βασιλική Κνήτου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχοπά

© Isabel Allende, 2017

© Φωτογραφιών εξωφύλλου:

Jessica Jenney/Arcangel, HunterKitty/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2018, 8.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2632-7

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2633-4

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΙΖΑΜΠΕΛ ΑΛΙΕΝΤΕ

ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Μετάφραση: Βασιλική Κνήτου

*Au milieu de l'hiver, j'apprenais enfin
qu'il y avait en moi un été invincible.*

Στην καρδιά του χειμώνα, ανακάλυπτα επιτέλους
πως φύλαγα μέσα μου ένα αήττητο καλοκαίρι.

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΙ,
«Επιστροφή στην Τιπαζά» (1952)*

* *Το καλοκαίρι*, μτφρ. Νίκη Καρακίτσου-Ντουζέ και Μαρία Κασαμπάλόγλου-Ρομπλέν, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα ¹³2017. (Σ.τ.Μ.)

Λουσία

Μπρούκλιν

Στα τέλη του Δεκέμβρη του 2015 ακόμη περιμέναμε τον χειμώνα. Ήρθαν τα Χριστούγεννα με τα ενοχλητικά τους καμπανάκια και ο κόσμος εξακολουθούσε να κυκλοφορεί με κοντομάνικα και σανδάλια, κάποιιοι απολαμβάνοντας αυτό το μπέρδεμα των εποχών, και άλλοι φοβούμενοι την υπερθέρμανση του πλανήτη, ενώ από τα παράθυρα πρόβαλλαν ψεύτικα δέντρα πασπαλισμένα με αργυρή πάχνη, προκαλώντας σύγχυση στους σκίουρους και τα πουλιά. Τρεις εβδομάδες μετά την Πρωτοχρονιά, όταν πια κανένας δε σκεφτόταν την αργοπορία του ημερολογίου, η φύση ξύπνησε ξαφνικά τινάζοντας από πάνω της τον φθινοπωρινό λήθαργο, και εξαπέλυσε τη χειρότερη χιονοθύελλα που είχε καταγραφεί στη συλλογική μνήμη.

Σε ένα υπόγειο του Πρόσπεκτ Χάιτς, μια τρύπα από τσιμέντο και τούβλα, με έναν λόφο από χιόνι στην είσοδο, η Λουσία Μαράθ καταριόταν το κρύο. Είχε τον στωικό χαρακτήρα των ανθρώπων της χώρας της: ήταν συνηθισμένη σε σεισμούς, πλημμύρες, περιστασιακά τσουνάμι και πολιτικούς κατακλισμούς· αν δεν προέκυπτε καμιά καταστροφή σε ένα εύλογο διάστημα, ανησυχούσε. Παρ' όλα αυτά, τίποτα δεν την είχε

προετοιμάσει γι' αυτό τον σιβηρικό χειμώνα που είχε έρθει στο Μπρούκλιν κατά λάθος. Οι χιλιάνικες καταγιίδες περιορίζονται στην οροσειρά των Άνδεων και στον μακρινό νότο, στη Γη του Πυρός, όπου η ήπειρος σκορπίζει σε κάτι νησιά πληγωμένα απ' τις μαχαιριές του νοτιά, ο πάγος τσακίζει κόκαλα και η ζωή είναι σκληρή. Η Λουσία ήταν από το Σαντιάγο, το μέρος με την αδικαιολόγητη φήμη για το ήπιο κλίμα του, όπου ο χειμώνας είναι υγρός και κρύος, και το καλοκαίρι ξηρό και καυτό. Η πόλη είναι σφηνωμένη ανάμεσα σε μενεξεδένια βουνά, που ενίοτε ξημερώνουν χιονισμένα: τότε, το πιο καθαρό φως του κόσμου αντικατοπτρίζεται σε εκείνες τις κορυφές με την εκτυφλωτική λευκότητα. Πολύ σπάνια, μια θλιβερή και χλωμή χιονόσκονη πέφτει στην πόλη, σαν στάχτη, που, πριν προλάβει να ασπρίσει το αστικό τοπίο, λιώνει και γίνεται βρόμικη λάσπη. Το χιόνι είναι πάντα αγνό από μακριά.

Στο λαγούμι της στο Μπρούκλιν, ένα μέτρο κάτω από το επίπεδο του δρόμου και με κακή θέρμανση, το χιόνι ήταν σκέτος εφιάλης. Τα παγωμένα τζάμια δεν άφηναν το φως να περάσει μέσα από τα μικρά παράθυρα, και στο σπίτι βασιλευε ένα μισοσκοτάδο που μόλις και μετά βίας το απάλυναν οι γυμνοί γλόμποι που κρέμονταν από το ταβάνι. Το διαμέρισμα είχε μόνο τα στοιχειώδη, ένα ανακάτεμα από ξεχαρβαλωμένα έπιπλα από δεύτερο ή τρίτο χέρι και μερικά κατασρολικά. Ο ιδιοκτήτης, ο Ρίτσαρντ Μπάουμαστερ, δεν ενδιαφερόταν ούτε για τη διακόσμηση ούτε για την άνεση.

Η θύελλα ξεκίνησε την Παρασκευή με πυκνό χιόνι, και έναν μανιασμένο άνεμο που σάρωνε με το μαστίγιό του τους σχεδόν άδειους από ανθρώπους δρόμους. Τα δέντρα λύγιζαν, και ο κακός καιρός σκότωσε τα πουλιά που, καθώς είχαν ξεγελαστεί από την ασυνήθιστη ζέση του προηγούμενου μήνα, είχαν ξεχάσει να μεταναστεύσουν ή να βρουν καταφύγιο. Όταν άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης των ζημιών, τα σκουπιδιάρικα μάζεψαν σακιά ολόκληρα από παγωμέ-

να σπουργίτια. Από την άλλη, τα μυστηριώδη παπαγαλάκια του νεκροταφείου του Μπρούκλιν επέζησαν από τη θύελλα, όπως μπόρεσαν να διαπιστώσουν όλοι μετά από τρεις μέρες, όταν εμφανίστηκαν και πάλι, σώα και αβλαβή, να τοιμπολογάνε ανάμεσα στους τάφους. Από την Πέμπτη οι ρεπόρτερ της τηλεόρασης, με έκφραση μακάβρια και με ύφος ανάλογο με εκείνο που έπαιρναν όταν ανακοίνωναν ειδήσεις σχετικά με την τρομοκρατία σε χώρες μακρινές, προέβλεπαν κακοκαιρία για την επόμενη μέρα και καταστροφές κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου. Η Νέα Υόρκη κηρύχθηκε σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, και ο πρότανης της σχολής όπου δούλευε η Λουσία, συμμορφούμενος με τις προειδοποιήσεις, έδωσε εντολή να απόσχουν όλοι από τα μαθήματα. Όπως και να 'χει, για εκείνη θα ήταν ολόκληρη περιπέτεια το να φτάσει μέχρι το Μανχάταν.

Εκμεταλλεούμενη την απρόσμενη ελευθερία εκείνης της μέρας, έφτιαξε μια *καθουέλα* που και νεκρούς ανάσταινε, αυτή τη χιλιάνικη σούπα που αναπτερώνει το ηθικό στις δυστυχίες και τονώνει το σώμα στις αρρώστιες. Εδώ και τουλάχιστον τέσσερις μήνες στις Ηνωμένες Πολιτείες, η Λουσία έτρωγε στην καφετέρια του πανεπιστημίου, χωρίς διάθεση να μαγειρέψει, εκτός από μια-δυο φορές, που το είχε κάνει παρακινημένη από τη νοσταλγία ή θέλοντας να γιορτάσει μια φίλια. Γι' αυτή την αυθεντική *καθουέλα* έφτιαξε έναν ζωμό πλούσιο και καλοκαρυκευμένο, τηγάνισε κρεμμύδι και κρέας, έβρασε χωριστά λαχανικά, πατάτες και κολοκύθα, και, τέλος, πρόσθεσε το ρύζι. Χρησιμοποίησε όλες τις κατσαρόλες, και η πρωτόγονη κουζίνα του υπογείου έμοιαζε έπειτα σαν βομβαρδισμένη, αλλά το αποτέλεσμα άξιζε τον κόπο και απάλυνε την αίσθηση της μοναξιάς που την είχε καταλάβει από τότε που είχε ξεκινήσει η θύελλα. Αυτή η μοναξιά, που παλιότερα ερχόταν απροειδοποίητα, σαν ύπουλη επισκέπτρια,

έμεινε εξορισμένη στην τελευταία γωνιά της συνειδήσής της.

Εκείνη τη νύχτα, ενόσω ο άνεμος μούγκριζε έξω σηκώνοντας στροβίλους από χιόνι και τρυπώνοντας όλο θράσος από τις χαραμάδες, ένωσε τον βαθύ φόβο ενός παιδιού. Ήξερε πως ήταν ασφαλής στη σπηλιά της· ο φόβος της για τα στοιχεία της φύσης ήταν παράλογος· δεν υπήρχε λόγος να ενοχλήσει τον Ρίτσαρντ, πέρα από το ότι ήταν ο μόνος άνθρωπος στον οποίο μπορούσε να προσφύγει σε τέτοιες περιστάσεις, αφού έμενε στον πάνω όροφο. Στις εννιά το βράδυ υποχώρησε μπροστά στην ανάγκη της να ακούσει μια ανθρώπινη φωνή, και του τηλεφώνησε.

«Τι κάνεις;» τον ρώτησε, προσπαθώντας να κρύψει την ανησυχία της.

«Παίζω πιάνο. Σ' ενοχλεί ο θόρυβος;»

«Δεν το ακούω το πιάνο σου, το μόνο που ακούγεται εδώ κάτω είναι ο ορυμαγδός από το τέλος του κόσμου. Είναι φυσιολογικό αυτό που συμβαίνει εδώ στο Μπρούκλιν;»

«Πότε πότε τον χειμώνα κάνει και κακό καιρό, Λουσία».

«Φοβάμαι».

«Τι πράγμα;»

«Φοβάμαι, έτσι απλά, όχι κάτι συγκεκριμένο. Υποθέτω πως θα ήταν ανόητο αν σου ζητούσα να έρθεις να μου κάνεις παρέα για λίγο. Έφτιαξα καθουέλα, είναι μια χιλιάνικη σούπα».

«Για χορτοφάγους;»

«Όχι. Καλά, δεν πειράζει, Ρίτσαρντ. Καληνύχτα».

«Καληνύχτα».

Ήπια ένα ποτηράκι *πίσκο* κι έχωσε το κεφάλι της κάτω από το μαξιλάρι. Κοιμήθηκε άσχημα, ξυπνώντας κάθε μισή ώρα με το ίδιο αποσπασματικό όνειρο· είχε, λέει, ναυαγήσει σε μια ουσία πηχτή και ξινή σαν γιαούρτι.

Το Σάββατο η θύελλα είχε ακολουθήσει την καταστροφική της πορεία με κατεύθυνση προς τον Ατλαντικό, αλλά στο

Μπρούκλιν εξακολουθούσε να κάνει κακό καιρό, κρύο και χιόνι, και η Λουσία δεν ήθελε να βγει, γιατί πολλοί δρόμοι ήταν ακόμη κλειστοί, παρόλο που οι εργασίες για τη διάνοιξη τους είχαν ξεκινήσει από τα χαράματα. Θα είχε πολλές ώρες για να διαβάσει και να προετοιμάσει τα μαθήματά της για την ερχόμενη εβδομάδα. Στις ειδήσεις είδε ότι η θύελλα εξακολουθούσε να σπέρνει την καταστροφή από όπου περνούσε. Ένιωθε ικανοποιημένη στην προοπτική της ηρεμίας, ενός καλού μυθιστορήματος και της ξεκούρασης. Κάποια στιγμή θα κατάφερε να φέρει κάποιον να καθαρίσει το χιόνι από την πόρτα της. Δε θα ήταν δύσκολο· τα πιτσιρίκια της γειτονιάς προσφέρονταν ήδη για να κερδίσουν μερικά δολάρια. Ευγνωμονούσε την τύχη της. Συνειδητοποίησε ότι ένιωθε μια χαρά ζώντας στην αφιλόξενη τρύπα του Πρόσπεκτ Χάιτς, που, στο κάτω της γραφής, δεν ήταν και τόσο χάλια.

Το απόγευμα, έχοντας βαρεθεί λιγάκι τον εγκλεισμό, μοιράστηκε τη σούπα της με τον Μαρσέλο, το τσιουάουα, και μετά ξάπλωσαν μαζί σε ένα ντιβάνι, πάνω σε ένα ακατάστατο στρώμα, κάτω από ένα σωρό κουβέρτες, και είδαν κάμποσα επεισόδια ενός σίριαλ με φόνους. Το διαμέρισμα ήταν παγωμένο, και η Λουσία αναγκάστηκε να φορέσει μάλλινο σκούφο και γάντια.

Τις πρώτες εβδομάδες, όταν τη βάραινε ακόμη η απόφασή της να φύγει από τη Χιλή, όπου μπορούσε τουλάχιστον να γελάει στα ισπανικά, παρηγοριόταν με τη σιγουριά ότι όλα αλλάζουν. Η δυστυχία της μιας μέρας θα ήταν παλιά ιστορία την επομένη. Στην πραγματικότητα, οι αμφιβολίες της είχαν κρατήσει πολύ λίγο: ήταν απασχολημένη με τη δουλειά της, είχε τον Μαρσέλο, είχε κάνει φίλους στο πανεπιστήμιο και στη γειτονιά, οι άνθρωποι ήταν ευγενικοί παντού, και αρκούσε να πάει τρεις φορές στην ίδια καφετέρια για να την υποδέχονται στο εξής σαν μέλος της οικογένειας. Η ιδέα των Χιλιανών ότι οι γιάνκηδες είναι ψυχροί ήταν απλώς μύθος. Ο μόνος κάπως κρύος που είχε πετύχει ήταν ο Ρίτσαρντ Μπάου-

μαστερ, ο σπιτονοικοκύρης της. Ω, καλά, στο διάολο κι αυτός.

Ο Ρίτσαρντ είχε πληρώσει ένα εξευτελιστικό ποσό για εκείνο το σπίτι με τα καφετιά τούβλα του Μπρούκλιν, όπως και εκατοντάδες άλλοι στη γειτονιά, γιατί το είχε αγοράσει από τον καλύτερό του φίλο, έναν Αργεντινό που είχε κληρονομήσει ξαφνικά μια περιουσία, κι είχε πάει στη χώρα του να τη διαχειριστεί. Λίγα χρόνια αργότερα, το ίδιο σπίτι, μόνο πιο ξεχαρβαλωμένο, άξιζε πάνω από τρία εκατομμύρια δολάρια. Το είχε αγοράσει λίγο προτού οι νέοι επαγγελματίες από το Μανχάταν αρχίσουν να έρχονται μαζικά για να αγοράσουν και να ανακαινίσουν τις γραφικές κατοικίες, ανεβάζοντας τις τιμές σε σκανδαλώδη ύψη. Παλιότερα η γειτονιά ήταν μια περιοχή με εγκληματικότητα, ναρκωτικά και συμμορίες· κανένας δεν τολμούσε να κυκλοφορήσει εκεί τη νύχτα, αλλά, την εποχή που ήρθε ο Ρίτσαρντ, ήταν μία από τις πιο περιζήτητες της χώρας, παρά τους σκουπιδοτενεκέδες, τα σκελετωμένα δέντρα και τα παλιοπράγματα στις αυλές. Η Λουσία, αστεειυόμενη, είχε συμβουλέψει τον Ρίτσαρντ να πουλούσε εκείνο το κειμήλιο με τις στραβές σκάλες και τις ρημαγμένες πόρτες και να πήγαινε σε ένα νησί της Καρραϊβικής να περάσει τα γηρατιά του σαν βασιλιάς, αλλά ο Ρίτσαρντ ήταν ένας άνθρωπος αγέλαστος, η έμφυτη απαισιοδοξία του οποίου τρεφόταν από τις δυσκολίες και τις αναποδιές ενός σπιτιού με πέντε μεγάλα άδεια δωμάτια, τρία μπάνια εκτός χρήσης, μια σφραγισμένη σοφίτα κι έναν πρώτο όροφο με τόσο ψηλό ταβάνι, που χρειαζόταν τηλεσκοπική σκάλα για να αλλάξει τους γλόμπους στα φωτιστικά.

Ο Ρίτσαρντ Μπάουμαστερ ήταν το αφεντικό της Λουσία στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, όπου εκείνη είχε μια σύμβαση ως επισκέπτρια καθηγήτρια για έξι μήνες. Στο τέλος του εξαμήνου η ζωή θα ανοιγόταν μπροστά της εν λευκώ· θα έπρεπε να βρει άλλη δουλειά κι άλλος μέρος για να μείνει, μέχρι να πάρει αποφάσεις για το μέλλον της μακροπρόθεσμα. Αργά ή γρήγορα θα επέστρεφε στη Χιλή να τελειώσει

εκεί τις μέρες της, αλλά είχε ακόμη αρκετό καιρό μέχρι τότε, και, από τη στιγμή που η κόρη της, η Ντανιέλα, είχε εγκατασταθεί στο Μαϊάμι, όπου ασχολούνταν με τη θαλάσσια βιολογία, κατά πάσα πιθανότητα ερωτευμένη και σκοπεύοντας να μείνει εκεί, τίποτα δεν την τραβούσε πίσω στη χώρα της. Σκεφτόταν να εκμεταλλευτεί όσο καλύτερα μπορούσε τα υγιή χρόνια που της απέμεναν πριν τη νικήσει η φθορά. Ήθελε να ζήσει στο εξωτερικό, όπου οι καθημερινές προκλήσεις θα κρατούσαν το μυαλό της απασχολημένο και την καρδιά της σχετικά ήρεμη, γιατί στη Χιλή τη συνέτριβε το βάρος τού γνώριμου, της ρουτίνας και των περιορισμών. Εκεί, ένιωθε καταδικασμένη να γίνει μια γριά μόνη, που θα ταλανιζόταν μάταια από κακές αναμνήσεις, ενώ στο εξωτερικό μπορούσε να περιμένει εκπλήξεις και ευκαιρίες.

Είχε δεχτεί να δουλέψει στο Κέντρο Σπουδών Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής για να φύγει για λίγο καιρό και να είναι πιο κοντά στην Ντανιέλα. Επίσης –και πρέπει να το παραδεχτεί–, επειδή της κέντριζε την περιέργεια ο Ρίτσαρντ. Είχε ζήσει πρόσφατα μια ερωτική απογοήτευση, και είχε σκεφτεί ότι ο Ρίτσαρντ θα μπορούσε να είναι μια θεραπεία, ένας τρόπος να ξεχάσει οριστικά τον Χουλιάν, τον τελευταίο της έρωτα, τον μόνο που της είχε αφήσει σημάδι μετά το διαζύγιο της το 2010. Στα χρόνια που είχαν περάσει από τότε, η Λουσία είχε διαπιστώσει πόσο σπανίζουν οι εραστές για μια γυναίκα της ηλικίας της. Είχε κάτι περιπέτειες που δεν άξιζαν καν τον κόπο να αναφερθούν, μέχρι που εμφανίστηκε ο Ρίτσαρντ τον ήξερε εδώ και τουλάχιστον δέκα χρόνια, από την εποχή που ήταν ακόμη παντρεμένη, και από τότε την είλκυε, αν και δε θα μπορούσε να πει με ακρίβεια το γιατί. Ο χαρακτήρας του ήταν αντίθετος από τον δικό της, και, εκτός από τα ακαδημαϊκά θέματα, είχαν ελάχιστα κοινά. Συναντιόνταν περιστασιακά σε συνέδρια, είχαν περάσει ώρες συζητώντας για

τη δουλειά και των δυο τους, και διατηρούσαν τακτική αλληλογραφία, χωρίς εκείνος να εκδηλώσει ποτέ το παραμικρό ερωτικό ενδιαφέρον. Η Λουσία τού είχε κάνει μια νύξη κάποια φορά, πράγμα ασυνήθιστο για την ίδια, γιατί της έλειπε η τόλμη που έχουν οι κοκέτες. Το σκεπτικό ύφος του Ρίτσαρντ και η συστολή του λειτούργησαν ως ισχυρά δολώματα για να πάει στη Νέα Υόρκη. Φανταζόταν πως ένας τέτοιος άντρας έπρεπε να έχει βάθος και σοβαρότητα, να έχει πνεύμα ευγενές, σωστό κελεπούρι για όποια κατάφερνε να ξεπεράσει τα εμπόδια που έσπερνε εκείνος στον δρόμο προς οποιαδήποτε μορφή οικειότητας.

Στα εξήντα δύο της χρόνια, η Λουσία έτρεφε ακόμη φαντασιώσεις νεαρής κοπέλας – ήταν αναπόφευκτο. Ο λαιμός της ήταν ρυτιδιασμένος, το δέρμα της στεγνό και τα μπράτσα πλαδαρά, τα γόνατά της τα ένιωθε βαριά, και είχε παραιτηθεί βλέποντας πως η μέση της έσβηνε σιγά σιγά, γιατί της έλειπε η πειθαρχία προκειμένου να αντιπαλέψει τη φθορά πηγαίνοντας σε ένα γυμναστήριο. Τα στήθη της παρέμεναν νεαρά, αλλά δεν ήταν δικά της. Απέφευγε να τη βλέπουν γυμνή, γιατί ντυμένη ένιωθε πολύ καλύτερα· ήξερε ποια χρώματα και σιλι την κολάκευαν, και περιοριζόταν ανστηρά σε αυτά. Μπορούσε να αγοράσει ένα πλήρες βεστιάριο μέσα σε είκοσι λεπτά, χωρίς να παρασυρθεί ούτε καν από την περιέργεια. Οι καθρέφτες, όπως και οι φωτογραφίες, ήταν ανελέητοι εχθροί, γιατί την έδειχναν ακίνητη με τα ελαττώματά της εκτεθειμένα, χωρίς τίποτα που να τα απαλύνει. Πίστευε ότι η γοητεία της, αν είχε κάποια, ήταν στην κίνησή της. Ήταν σβέλτη και είχε μια χάρη που δεν της άξιζε, γιατί δεν την είχε καλλιεργήσει καθόλου, ήταν λαίμαργη και σκληρή σαν οδαλίσκη, και, αν υπήρχε δικαιοσύνη στον κόσμο, θα ήταν παχύσαρκη. Οι πρόγονοί της, κάτι φτωχοί Κροάτες χωρικοί, άνθρωποι της βιοπάλης και, κατά πάσα πιθανότητα, πεινασμένοι, της είχαν κληροδοτήσει έναν καλό μεταβολισμό. Στη φωτογραφία του διαβατηρίου, σοβαρή και κοιτώντας ίσια μπροστά, έμοιαζε

με Σοβιετική δεσμοφύλακα, όπως έλεγε αστεειυόμενη η κόρη της, η Ντανιέλα, αλλά κανένας δεν την έβλεπε έτσι: είχε ένα πρόσωπο εκφραστικό και ήξερε να μακιγιάρεται.

Με λίγα λόγια, ήταν ικανοποιημένη με την εμφάνισή της και είχε αποδεχτεί την αναπόφευκτη φθορά του χρόνου. Το σώμα της γερνούσε, αλλά μέσα της κουβαλούσε ανέπαφη την έφηβη που είχε υπάρξει. Παρ' όλα αυτά, δεν κατάφερε να φανταστεί τον εαυτό της ως γριά. Η λαχτάρα της να γευτεί ό,τι είχε να της προσφέρει η ζωή μεγάλωνε στον βαθμό που το μέλλον της μικραίνει, και μέρος αυτού του ενθουσιασμού ήταν και η αόριστη επιθυμία της, που σκόνταπτε πάνω στην πραγματικότητα της έλλειψης ευκαιριών, να αποκτήσει έναν εραστή. Της έλειπε το σεξ, ο ρομαντισμός, ο έρωτας. Το πρώτο το πετύχαινε τότε τότε, το δεύτερο ήταν θέμα τύχης, και το τρίτο ήταν ένα δώρο εξ ουρανού που, κατά πάσα πιθανότητα, δε θα της έπεφτε, όπως είχε σχολιάσει ήδη αρκετές φορές στην κόρη της.

Η Λουσία λυπόταν που είχε δώσει τέλος στην ερωτική της σχέση με τον Χουλιάν, αλλά ποτέ δεν το μετάνιωσε. Επιθυμούσε σταθερότητα, ενώ εκείνος, στα εβδομήντα του, ήταν ακόμη στη φάση που περνούσε από τη μια σχέση στην άλλη, σαν πεταλούδα. Παρά τις συμβουλές της κόρης της, που διακήρυσσε τα πλεονεκτήματα του ελεύθερου έρωτα, για εκείνη ήταν αδύνατο να νιώθει οικειότητα με κάποιον που ο νους του έτρεχε σε άλλες γυναίκες. «Μα τι θέλεις, μαμά; Να παντρευτείς;» της είπε περιπαικτικά η Ντανιέλα όταν έμαθε ότι είχε χωρίσει με τον Χουλιάν. Όχι, αλλά ήθελε να κάνει έρωτα με αγάπη, για την ηδονή του σώματος και τη γαλήνη του πνεύματος. Ήθελε να κάνει έρωτα με κάποιον που θα ένιωθε όπως και η ίδια. Ήθελε να είναι αποδεκτή χωρίς να πρέπει να κρύβεται ή να υποκρίνεται, να γνωρίσει τον άλλο βαθιά και να τον αποδεχτεί με τον ίδιο τρόπο. Ήθελε κάποιον

που να περνάει μαζί του τις Κυριακές τα πρωινά στο κρεβάτι διαβάζοντας εφημερίδες, κάποιον που να της κρατάει το χέρι στο σινεμά, που να γελάνε με μικροπράγματα και να συζητάνε τις ιδέες τους. Είχε ξεπεράσει τον ενθουσιασμό της για τις εφήμερες περιπέτειες.

Είχε συνηθίσει τον χώρο της, τη σιωπή και τη μοναξιά της· κατέληγε στο συμπέρασμα ότι θα δυσκολευόταν πολύ να μοιραστεί το κρεβάτι της, το μπάνιο και την ντουλάπα της, και πίστευε πως κανένας άντρας δε θα μπορούσε να ικανοποιήσει όλες της τις ανάγκες. Όταν ήταν νέα, πίστευε πως, χωρίς ερωτικό ταίρι, ήταν ανολοκλήρωτη, ότι της έλειπε κάτι ουσιαστικό. Τώρα που ήταν ώριμη ευγνωμονούσε το ασείρευτο κέρας της ύπαρξής της. Ωστόσο, από περιέργεια και μόνο, σκεφτόταν αδύιστα να καταφύγει στις υπηρεσίες μιας σελίδας με ραντεβού μέσω Ίντερνετ. Παρατηρήθηκε αμέσως, όμως, από την ιδέα, γιατί θα την έπαιρνε είδηση η Ντανιέλα από το Μαϊάμι. Εκτός αυτού, δεν ήξερε πώς να περιγράψει τον εαυτό της έτσι που να φαίνεται κάπως γοητευτική χωρίς να πει ψέματα. Υπέθετε ότι το ίδιο θα συνέβαινε και στους άλλους: όλοι έλεγαν ψέματα.

Οι άντρες που της ταίριαζαν από άποψη ηλικίας ήθελαν γυναίκες είκοσι, ή και τριάντα, χρόνια νεότερες. Ήταν καταννητό· ούτε κι εκείνης θα της άρεσε να ζευγαρώσει με κανέναν αρωσιάρη γέρο – θα προτιμούσε έναν τύπο νεότερο. Σύμφωνα με την Ντανιέλα, κρίμα που ήταν ετεροφυλόφιλη, γιατί υπήρχαν πολλές φοβερές γυναίκες μόνες, με εσωτερική ζωή, καλή φυσική και ψυχολογική κατάσταση, πολύ πιο ενδιαφέρουσες απ' ό,τι οι περισσότεροι άντρες, χήροι ή διαζευγμένοι, ηλικίας εξήντα ή εβδομήντα ετών, που κυκλοφορούσαν στην πιάτσα. Η Λουσία παραδεχόταν τον περιορισμό της στο συγκεκριμένο θέμα, αλλά της φαινόταν αργά για να αλλάξει. Από το διαζυγίό της και έπειτα, είχε κάτι σύντομες ιδιαίτερες επαφές με κανέναν φίλο, μετά από μερικά ποτά σε κάποια ντίσκο, ή με αγνώστους σε κάποιο ταξίδι ή σε κα-

μιά γιορτή· τίποτα που να αξίζει τον κόπο να αναφερθεί, αλλά τη βοήθησαν να ξεπεράσει την ντροπή τού να βγάξει τα ρούχα της ενώπιον αρσενικών μαρτύρων. Οι ουλές στο στέρνο της ήταν ορατές, και τα παρθενικά της στήθη, όμοια με νύμφης από τη Ναμίμπια, έμοιαζαν άσχετα από το υπόλοιπο σώμα της· ήταν σαν να κορόιδευαν την υπόλοιπη ανατομία της.

Το καρτίσιο της να αποπλανήσει τον Ρίτσαρντ, που τόσο τη συνάρπαζε όταν δέχτηκε την πρότασή του να δουλέψει στο πανεπιστήμιο, έσβησε την εβδομάδα που πήγε να μείνει στο υπόγειό του. Αυτή η σχετική συμβίωση, που τους υποχρέωνε να συναντιούνται κάθε τόσο στον χώρο εργασίας, στον δρόμο, στο μετρό και στην πόρτα του σπιτιού, αντί να τους φέρει πιο κοντά τούς είχε απομακρύνει. Η συντροφικότητα των διεθνών συνεδριών και η ηλεκτρονική επικοινωνία, τόσο θερμή στην αρχή, είχε ψυχρανθεί υποβαλλόμενη στη δοκιμασία της οικειότητας. Όχι, δεν υπήρχε ούτε ιδέα ρομαντισμού στη σχέση της με τον Ρίτσαρντ Μπάουμαστερ· κρίμα, γιατί ήταν ο τύπος του ήσυχου και αξιόπιστου άντρα, που μαζί του δε θα την πείραζε να βαρεθεί. Η Λουσία ήταν μόνο έναν χρόνο και οκτώ μήνες μεγαλύτερή του, ασήμαντη διαφορά, όπως έλεγε η ίδια όποτε της δινόταν η ευκαιρία· κρυφά όμως παραδεχόταν ότι, συγκριτικά, βρισκόταν σε μειονεκτική θέση. Ένωθε βαριά και είχε αρχίσει να κονταίνει εξαιτίας της συρρίκνωσης της σπονδυλικής της στήλης, αλλά και επειδή δεν μπορούσε πια να φοράει πολύ ψηλά τακούνια χωρίς να σωριάζεται καταγής· όλος ο κόσμος γύρω της ψήλωνε ασταμάτητα. Οι φοιτητές της φάνταζαν ολοένα και πιο ψηλοί, πιο καμαρωτοί και αδιάφοροι, σαν καμηλοπαρδάλεις. Είχε μπουχτίσει να κοιτάζει από τα κάτω τις τρίχες στη μύτη της ανθρωπότητας. Ο Ρίτσαρντ, από την άλλη, κουβαλούσε τα χρόνια του με την αδέξια γοητεία του καθηγητή που είναι απορροφημένος στις ανησυχίες της μελέτης.

Όπως τον είχε περιγράψει η Λουσία στην Ντανιέλα, ο Ρίτσαρντ Μπάουμαστερ είχε μέτριο ύψος, αρκετά μαλλιά και

ωραία δόντια, μάτια γκριζα ή πράσινα, ανάλογα με το πώς αντανakλούσε το φως στα γυαλιά του και την κατάσταση του έλκους του. Σπανίως χαμογελούσε χωρίς σοβαρό λόγο, αλλά τα μόνιμα λακκάκια του και τα αχτένιστα μαλλιά του του έδιναν ένα ύφος νεανικό, παρόλο που περπατούσε κοιτώντας το πάτωμα, φορτωμένος βιβλία, διπλωμένος από το βάρος όσων του σκότιζαν τον νου· η Λουσία δε φανταζόταν ποιες ήταν πραγματικά οι έγνοιες του, γιατί φαινόταν υγιής, είχε φτάσει στο ζενίθ της ακαδημαϊκής του καριέρας, και, όταν έπαιρνε σύνταξη, θα είχε τα μέσα να περάσει άνετα τα γηρατειά του. Το μόνο οικονομικό του βάρος ήταν ο πατέρας του, ο Τζόζεφ Μπάουμαστερ, που έμενε σε ένα γηροκομείο σε απόσταση δεκαπέντε λεπτών, και τον οποίο ο Ρίτσαρντ έπαιρνε τηλεφώνο καθημερινά και τον επισκεπτόταν μια-δυο φορές την εβδομάδα. Ο γέροντας είχε κλείσει τα ενενήντα έξι και ήταν σε αναπηρικό αμαξίδιο, αλλά είχε περισσότερη φλόγα στην καρδιά και διαύγεια στον νου από τον καθένα· περνούσε τον χρόνο του γράφοντας γράμματα στον Μπαράκ Ομπάμα και δίνοντάς του συμβουλές.

Η Λουσία υποπτευόταν ότι η σιωπηλή παρουσία του Ρίτσαρντ έκρυβε ένα απόθεμα ευγένειας και μια κρυφή επιθυμία να βοηθάει χωρίς να κάνει θόρυβο, είτε σερβίροντας διακριτικά σε μια τραπεζαρία φιλανθρωπικού ιδρύματος είτε επιβλέποντας ως εθελοντής τα παπαγαλάκια του νεκροταφείου. Σίγουρα ο Ρίτσαρντ όφειλε αυτή την πλευρά του χαρακτήρα του στο ισχυρό παράδειγμα του πατέρα του· ο Τζόζεφ δε θα επέτρεπε στον γιο του να περάσει από αυτή τη ζωή χωρίς να εναγκαλιστεί κάποιον δίκαιο σκοπό. Στην αρχή η Λουσία ανέλυε τον Ρίτσαρντ αναζητώντας χαραμάδες που θα της επέτρεπαν να κερδίσει τη φιλία του, αλλά, καθώς δεν είχε καμία όρεξη για την τραπεζαρία του φιλανθρωπικού ιδρύματος ή για παπαγαλάκια οποιουδήποτε είδους, το μόνο που μοιράζονταν ήταν η δουλειά, και δεν μπόρεσε τελικά να ανακαλύψει πώς θα μπορούσε να τρυπώσει στη ζωή εκείνου

του άντρα. Η αδιαφορία του Ρίτσαρντ δεν την προσέβαλλε, γιατί, αντίστοιχα, δεν έδινε καμία σημασία στις φιλοφρονησεις ούτε των υπόλοιπων γυναικών συνεργατιδών του ή στις ορδές των κοριτσιών στο πανεπιστήμιο. Η μοναχική του ζωή αποτελούσε ένα αίνιγμα, σχετιζόμενο ίσως με τα μυστικά που μπορούσε να κρύβει, με το πώς είχε καταφέρει να ζήσει έξι δεκαετίες χωρίς αξιοσημείωτες προκλήσεις, προστατευμένος μες στο καβούκι του σαν αρμαντίλο.

Εκείνη, από την άλλη, ήταν περήφανη για τα δράματα του παρελθόντος της, και για το μέλλον επιθυμούσε μια ενδιαφέρουσα ζωή. Κατ' αρχάς, δεν έτρεφε καμία εμπιστοσύνη απέναντι στην ευτυχία, την οποία θεωρούσε κάπως κιτς· της αρκούσε να νιώθει ικανοποιημένη σε γενικές γραμμές. Ο Ρίτσαρντ είχε περάσει ένα μεγάλο διάστημα στη Βραζιλία και είχε παντρευτεί μια αισθησιακή νεαρή, κρίνοντας από μία φωτογραφία της που είχε δει η Λουσία, αλλά, απ' ό,τι φαίνεται, διόλου δεν τον είχε επηρεάσει η χειμαρρώδης αφθονία εκείνης της χώρας ή της γυναίκας του. Παρ' όλες τις παραξενιές του, ο Ρίτσαρντ γινόταν πάντα συμπαθής. Στην περιγραφή που είχε κάνει στην κόρη της, η Λουσία είχε πει ότι ήταν αγαπησιάρης, όπως λένε στη Χιλή για κάποιον που γίνεται εύκολα αγαπητός χωρίς να το επιδιώκει και χωρίς προφανή λόγο. «Είναι παράξενος τύπος, Ντανιέλα· σκέψου ότι μένει μόνος του με τέσσερις γάτες. Δεν το ξέρει ακόμη, αλλά, όταν φύγω εγώ, θα αναλάβει και τον Μαρσέλο», πρόσθεσε. Το είχε σκεφτεί καλά. Ήταν μια λύση που της μάτωνε την καρδιά, αλλά δεν μπορούσε να κουβαλάει από δω κι από κει σε όλο τον κόσμο ένα γέρικο τσιουάουα.

Είναι χειμώνας στο Μπρούκλιν. Η χειρότερη θύελλα των τελευταίων ετών σαρώνει την πόλη. Στον χιονισμένο δρόμο, ο Ρίτσαρντ Μπάουμαστερ, ένας μοναχικός εξηγητής, τρακάρει ελαφρά τη νεαρή Έβελιν Ορτέγα. Τίποτε ιδιαίτερο – μόνο που, λίγες ώρες αργότερα, τη βλέπει έκπληκτος να στέκεται στο κατώφλι του. Η Έβελιν, παράνομη μετανάστρια από τη Γουατεμάλα, δείχνει ταραγμένη και δε μιλάει πολύ. Ο Ρίτσαρντ καλεί τη γειτόνισσά του, τη Λουσία, να τον βοηθήσει να βγάλει άκρη. Αλλά κανείς τους δεν είναι προετοιμασμένος γι' αυτό που έχει να τους πει η Έβελιν...

Σε μια πόλη θαμμένη στο χιόνι, τρεις άνθρωποι έρχονται κοντά με απρόβλεπτο τρόπο. Μέσα σε λίγες ώρες, ανθίζουν ανάμεσά τους η συμπόνια, η αλληλεγγύη, ακόμα κι ένας έρωτας, θυμίζοντάς τους πως, στην καρδιά του χειμώνα, μπορείς να φυλάς μέσα σου ένα ανίκητο καλοκαίρι...

Η Ιζαμπέλ Αλιέντε αφηγείται με τον ανεπανάληπτο τρόπο της μια ιστορία επίκαιρη όσο ποτέ, για την Αμερική του σήμερα, τη μετανάστευση και τη μοναξιά, αλλά και την ελπίδα, την ανθρωπιά και τις δεύτερες ευκαιρίες.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20079

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ